
Husnija Kamberović

Historija porodice Alibegović: Transformacija iz begovske
zemljoposjedničke u modernu građansku porodicu

Studije za historiju BiH, knjiga 9.

Udruženje za modernu historiju/
Udruga za modernu povijest (UMHIS)

Za izadavača:
Vera Katz

Glavni i odgovorni urednik:
Amir Duranović

Recenzenti:
Vera Katz
Amir Duranović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

929.52ALI

KAMBEROVIĆ, Husnija

Historija porodice Alibegović : transformacija iz begovske zemljoposjedničke u modernu građansku porodicu / Husnija Kamberović. - Sarajevo : Udruženje za modernu historiju/ Udruga za modernu povijest, UMHIS, 2021. - 182 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Studije za historiju BiH ; knj. 9)

Bibliografija: str. 178-180 ; bibliografske bilješke uz tekst.

ISBN 978-9926-477-08-0

COBISS.BH-ID 43629062

Husnija Kamberović

**HISTORIJA PORODICE ALIBEGOVIĆ:
TRANSFORMACIJA IZ BEGOVSKE
ZEMLJOPOSJEDNIČKE U MODERNU
GRAĐANSKU PORODICU**

Sarajevo 2021.

SADRŽAJ

Predgovor	7
Porijeklo porodice Alibegović	11
Kapetani kobaške kapetanije.....	15
Isprepletenost historije i legende – zagonetne sudbine pojedinih pripadnika porodice.....	17
Dolazak u Derventu	21
Austro-Ugarska okupacija Bosne 1878. godine	25
Između lojalnosti prema upravi i vlastitih interesa	27
Neslaganja sa lokalnim vlastima u Derventi	29
Odnosi u lokalnoj zajednici - «preko vode do kafane»	33
Rustan-beg gradi poštu i bolnicu – izgradnja <i>Prkos kuće</i>	43
Trgovački poslovi	51
Zemljišni posjedi porodice Alibegović	65
Uzeir-beg Alibegović: I beg i trgovac	69
Sudjelovanje u političkom životu	81
BIOGRAFIJE POJEDINIH PRIPADNIKA PORODICE ALIBEGOVIĆ	93
Ali-beg Alibegović (?)	95
Almas-beg Alibegović (oko 1849-1888)	97
Rustan-beg Alibegović (oko 1830 – 23. oktobra 1900)	105
Derviš-beg Alibegović (? – 1886.)	116
Reuf-beg Alibegović (?)	121
Fehim-beg Alibegović (oko 1856. - 18.4.1908)	124
Uzeir-beg Alibegović (?)	142
Asim-beg Alibegović (1886-1938)	153
Esad-beg Alibegović (1889 – 1986)	156

Ismet-beg Alibegović (1917 – 2004)	164
Asim Alibegović (1954)	165
Meliha Alibegović (1950)	167
Amira Alibegović (1951)	167
Rešad Alibegović (1919-1945.).....	168
Sead Alibegović (1917-1996)	169
Dževad Alibegović (1923 – 1981)	170
Derviš Alibegović (1953)	174
Rešad Alibegović (1955)	176
Vedat Alibegović (1960)	176
Samir Alibegović (1968)	177
Literatura	179

Predgovor

Rad na mojoj doktorskoj disertaciji i kasnije knjizi pod naslovom *Begovski zemljišni posjedi u Bosni i Hercegovini od 1878. do 1918.* doveo me je do saznanja da je u ovome periodu niz begovskih bosanskih familija prolazio kroz težak period prilagođavanja velikim promjenama koje su zapljusnule Bosnu i Hercegovinu. Ovo vrijeme bogato dramatičnim političkim, ekonomskim i kulturnim promjenama rezultiralo je propadanjem ili slabljenjem brojnih begovskih familija koje nisu uspjele da u kratkom vremenu prelaska Bosne i Hercegovine iz Osmanskog u Austrougarsko carstvo, nađu svoj put transformacije i prilagode se novom vremenu. Činjenica da je porodica Alibegović bila u velikoj mjeri izuzetak i da je uspjela da se transformira u kratkom vremenu iz zemljoposjedničke u trgovačku begovsku familiju, a kasnije time izbori i svoj bolji socijalno-politički značaj, pobudila je moj istraživački interes. Kroz opis familije, njenih generacija i pojedinaca želio sam pokazati da je transformacija bosanskih begovskih porodica ipak bila moguća, a nekada i vrlo uspješna.

Istovremeno, član ove familije doktor Asim Alibegović koji živi u Švedskoj pročitao je moju knjigu o zemljišnim posjedima bosanskih begova koja mu je otkrila neke do tada nepoznate podatke o njegovoj familiji. Kontakt između nas koji je ubrzo uslijedio motivirao me je da napišem ovu knjigu. Interes je bio obostran, a rezultat svega je ova knjiga. Mada je proteklo dugo vremena od odluke da pišem ovu knjigu, do njenog konačnog objavljivanja, vjerujem da će se čitatelji saglasiti da čekanje nije bilo uludo potrošeno vrijeme.

Pisanje ove knjige počeo sam sa već ranijim saznanjem o specifičnostima porodice Alibegović: bila je to begovska porodica čiji su se pripadnici sredinom 19. stoljeća počeli baviti trgovinom stvarajući na taj način prve slojeve muslimanske građanske klase. Ova porodica je primjer na kojem se može pratiti fenomen transformacije muslimanske zemljoposjedničke elite u građansko društvo (taj proces je bio prisutan, kao što pokazuje i povijest ove porodice, ali nije bio tako snažno razvijen), pa je rad na ovakvoj jednoj monografiji mogao biti dobra prilika da se pokušaju uočiti modeli te transformacije.

Cilj ovoga moga istraživačkog rada na povijesti ove familije je bio pokušati prikazati jedan od modela transformacije jakih zemljoposjedničkih begovskih familija krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Naime, većina zemljoposjedničkih

begovskih porodica je na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće jednostavno propadala bez uključivanja u moderne privredne i društvene tokove. To je bilo posebno primjetno između 1918. i 1941. godine, da bi poslije 1945. taj trend samo bio dokrajčen. Porodica Alibegović je prkosila tom trendu i to zahvaljujući činjenici da je njihova transformacija i uključivanje u moderne društvene i privredne tokove krenula koncem osmanske uprave; u vrijeme austrougarske uprave pripadnici ove porodice su se etablirali kao moderni trgovci, pa se i njihov život kao građanske porodice u razdoblju između dva svjetska rata znatno razlikovao od ostalih begovskih zemljoposjedničkih porodica. Poslije 1945. porodica Alibegović je manje-više doživjela istu sudbinu kao i ostale malobrojne građanske porodice u novom, socijalističkom društvenom ambijentu.

Ovom knjigom sam želio pokazati kako se porodica Alibegović postepeno, tokom gotovo dva stoljeća (od sredine 19. do početka 21. stoljeća), transformirala i prilagođavala novih društvenim uvjetima, a koliko je sama sudjelovala u kreiranju novih društvenih i socijalnih vrijednosti. Da li sam u tome uspio prosudit će čitatelji. Ipak, Alibegovići su pokazali kako su se uspješnom transformacijom u građanski sloj mogli prevazići teški izazovi pred kojima su se našli bosanski begovi krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Bilo je ogranaka i u porodici Alibegović koji su potvrda nedostatka vizionarstva i sposobnosti sagledavanja novonastalih političkih prilika. To je samo potvrda neminovnosti transformacije koja je, eto, mimoišla čak i neke ogranke ove porodice koji su ostali živjeti u Kobašu, mjestu odakle potječe čitava porodica. Dio porodice koji je odselio u Derventu i uključio se u trgovinu postat će najznačajniji i najjači ogranak porodice ali i značajan faktor u novonastajućem građanskom društvu.

Porodica Alibegović je zahvalna za istraživanje i zbog toga što pokazuje koliko su begovske porodice bile uhvaćene u čvrstu mrežu porodičnih veza. Alibegovići su bili u porodičnim vezama sa Gradaševićima, bijeljinskim Pašićima, dubičkim Cerićima, travničkim Ibrahimpašićima. Pokazuje se da su te bračne veze bile višestruke i ponavljale su se u nekoliko generacija.

Osnovu izvorne građe za ovu knjigu čini trgovačka prepiska članova porodice Alibegović koja se čuva u Historijskom arhivu u Sarajevu. Međutim, zbog velikih oštećenja mnoga pisma je bilo nemoguće pročitati. Osim toga, dio građe potječe i iz Arhiva Bosne i Hercegovine, prije svega iz fondova Agrarne direkcije i Vrhovnog šerijatskog suda.

Veliku pomoć u pisanju monografije pružili su mi članovi porodice. Posebno Asim Alibegović, doktor, mr. med. sci., primarijus i kirurg koji radi u Švedskoj i doktor Derviš Alibegović, oftalmolog koji živi i radi u Zagrebu. Oni su nesebično prikupljali informacije i fotografije i dostavljali mi ih na dalje korištenje, na čemu im se puno zahvaljujem.

Zahvaljujem se i kolegi Fahdu Kasumoviću, sa Odsjeka za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu, koji je preveo nekoliko natpisa sa nišana pojedinih članova porodice. Zatim uposlenicima arhivskih i bibliotečkih ustanova u kojima sam radio dok sam pisao ovu knjigu. Posebno sam zahvalan mojoj porodici, koja je imala razumijevanja za moje nesudjelovanje u pojedinim porodičnim poslovima za vrijeme pisanja ove knjige.

Sarajevo, mart 2021.